

Verem Savaşı

Çıkış Tarihi: 1.01.1957

Seri Numarası: 237

Türkiye’de veremle savaş, gönüllü kuruluşların girişimleriyle başlamıştır.

Veremle savaşın ilk adımı, Prof. Dr. Besim Ömer Paşa’nın başkanlığını yürütmüş olduğu, 1918 yılında kurulmuş olan “Veremle Mücadele Osmanlı Cemiyeti” tarafından atılmıştır. Bu cemiyetin İstanbul’un işgali nedeniyle çalışmalarına sonlandırmak zorunda kalması üzerine millî mücadele döneminde, Dr. Behçet Uz’un girişimiyle 1923 yılında kurulan “İzmir Veremle Mücadele Cemiyeti Hayriyesi” bu görevi üstlenmiştir. Türkiye’de ilk verem savaş dispanseri de aynı yıl İstanbul’da açılmıştır. Süreç içerisinde sırasıyla Balıkesir, İstanbul, Samsun ve Denizli illerinde de gönüllü verem savaş örgütleri kurulmuştur.

1930 yılında kabul edilen Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ile Türkiye’de verem savaşı zorunlu kılınmıştır.

Türkiye’de ilk BCG aşısı, 1931 yılında, dönemin İstanbul Bakteriyolojihanesi Müdürü ve İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Bakteriyoloji Bölümü öğretim üyelerinden biri olan Prof. Dr. Ahmet Refik Güran, tarafından üretilmiştir. Üretilen aşı ilk kez yenidoğan bebeklere uygulanmıştır.

1942-1949 yılları arasında Türkiye’de tüberkülozdan ölüm hızı (mortalite hızı) yüz binde 211 olarak saptanmıştır. Bu değerle; Türkiye, Rusya, Romanya, Finlandiya, Polonya, Hindistan, Brezilya, Şili ve Çin gibi dünyada tüberkülozdan ölüm hızının yüksek olduğu ülkeler arasında yer almaktaydı. İlgili dönemde, Türkiye’de toplam veremli sayısının 300 bin olduğu ve yılda 40 bin kişinin veremden öldüğü tahmin edilmekteydi.

Dr. General Tefik Sağlam tarafından 1948 yılında Ulusal Verem Savaş Derneği kurulmuştur.

O dönemdeki ismi ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından, 17 Ocak 1949’da Verem Savaş İstişare Komisyonu toplanarak verem milli bir sorun olarak ele alınarak bir program oluşturulmasını takiben 1949 yılında 5368 sayılı “Verem Savaş Hakkında Kanun” yayınlanmıştır.

Hıfzıssıhha Müessesesinde 1947 yılında kurulan Tüberkülin ve BCG Üretim Laboratuvarında 1948 yılında intradermal (deri içi) BCG aşısı üretimi başlamıştır. 1950 tarihinde, yeni BCG Servisi binasının hizmete girmesiyle üretim hacmi hızla artarak sistemli aşı uygulaması için ihtiyacı karşılayacak miktara ulaşmıştır.

Türkiye’de veremle savaşında en önemli dönüm noktalarından bir diğeri BCG Aşı Kampanyası’dır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı, Dünya Sağlık Teşkilatı ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) arasında, 22 Aralık 1952’de gerçekleştirilen bir anlaşmayı takiben; 1 Ocak 1953 tarihinde Edirne’de başlatılmış olan kampanya, 5 tur halinde yürütölmüş olup 20 yıl sürmüştür. Birinci turu, Ocak 1953-Mayıs 1959, ikinci turu, Mayıs 1959-Aralık 1964, üçüncü tur, Ağustos 1965-1967, dördüncü turu 1968-1969, beşinci turu, Ocak 1970-Aralık 1972 tarihleri arasında yürütölmüş olan kampanya süresince toplam 62.092,535 kişiye tüberkülin testi uygulanmış 28.294 865 kişi aşılanmıştır.

Günümüzde geçerli olan tüberküloz kontrolünün amacı yeni vakaların ortaya çıkışını önlemek, hastalara erken tanı ve tedavi olanağı sağlamak, tüberküloz komplikasyonlarına bağılı ölümleri önlemek, ilaç direncinin gelişmesini ve dirençli basil bulaşmasını önlemek, dirençli vakaların erken tanı ve etkili tedavi ile iyileştirmektir.

Tüberkülozdan korunma yolları, bulaştırıcı hastaların erken tespiti ve tedavisi, koruyucu ilaç tedavisi, bulaşın önlenmesi ve BCG aşısı uygulamasıdır.

Türkiye’de, sistemli olarak 1952 yılında, dört doz olarak başlamış olan enjeksiyon yoluyla BCG aşısı uygulaması 1970’li yılların ortalarına kadar BCG Aşısı kampanyaları şeklinde sürdürölmüştür. 1997 yılında iki doz uygulamasına, 2006 yılında ise tek doz uygulamasına geçilmiştir.

Çocukluk Çağı Ulusal Aşı Takvimi’nde BCG aşısı halen ikinci ayda tek doz olarak uygulanmaktadır.

Görsel PTT A.Ş. Genel Müdürlüğünün izniyle PTT Pul Müzesi Türk Pulları Arşivinden alınmıştır.